

# Årsberetning DN Silkeborg 2022.

**”Danmarks Naturfredningsforening er Danmarks største grønne organisation med mere end 130.000 medlemmer og 1.500 faste frivillige. Vores sag er dybt forankret i et levende medlemsdemokrati, og vi er den eneste forening i Danmark, der kan rejse fredningssager og sikre Danmarks natur for fremtiden.**

**Men Danmarks Naturfredningsforening er meget mere end naturfredninger. Vi er et fællesskab for alle dem, der ønsker at handle for naturen, miljøet og klimaet. Vi giver inspiration, og gør det nemt selv at gå ud og gøre en forskel.**

**Vores danske natur er hårdt presset, men sammen kan vi stadig nå at vende udviklingen. I DN kæmper vi for en rigere natur, et renere miljø og en bæredygtig fremtid.”**

I Silkeborg kommune er der 1650 medlemmer og 7 faste frivillige. Et hurtigt regnestykke viser, med al tydelighed, at der er behov for ”ad hoc” tilknyttede for at løfte opgaverne i bestyrelsen.

Vi har heldigvis allerede en håndfuld ad hoc ressourcepersoner og takker gerne for flere!

**Hermed følger en oversigt over årets gang måned for måned siden sidste årsmøde. Datoen fremgår udfor hvert punkt.**

## September

8. Årsmødet blev afholdt i Stendal Plantage med 14 deltagere. Vi startede med en svampetur i plantagen under ledelse af svampeguiderne Susan Orvokki Eskildsen og Pernille Ingemann. Efterfølgende bød bestyrelsen på et traktement i bålhytten, samt bål og årsmøde jf. vedtægterne. Det lykkedes at vælge nyt bestyrelsesmedlem Maibritt Mardahl og ny suppleant Peter Nymann Eriksen

13. Besigtigelsestur i forbindelse med verserende sag på Bragesvej.

## Oktober

6. Konstituerende møde i Medborgerhuset samt møde med vores nye organisationskonsulent fra sekretariatet i Masnedøgade.

13. Informationsmøde afholdt online.

14. **Læserbrev ang. klimasikring**

## **Klimasikring af Gudenåen skal være naturvenlig**

**”Gudenåsystemet er det mest varierede danske vandsystem og er hjemsted for mange truede dyre- og plantearter. Her i Silkeborg er vi begavet med et fantastisk stykke levende Gudenå, som er et varemærke af de helt store for kommunen og et trækplaster for turister. Sådan bør det også være i fremtiden.**

Desværre er vores Gudenå i dag under gevaldigt pres. De seneste års oversvømmelser af åen har ført til ekstra grødeskæringer, som kun har lindret problemerne kortvarigt. Problemet er bare, at grødeskæringer forværrer problemerne på sigt, da det favoriserer de problematiske planter i vandløbet.

Dermed ikke sagt, at vi bare må leve med oversvømmelserne – dem skal der naturligvis tages hånd om. Borgerne langs åen og ved søerne skal have hjælp. Men grødeskæring er ikke løsningen. Omfattende undersøgelser af grødeskæring i en lang række danske vandløb viser, at jo oftere grøden skæres, jo hurtigere fylder problemarterne mere i vandløbet. Det bliver skruen uden ende.

I DN Silkeborg mener vi derfor, at vi bør tænke mere langsigtet og klimasikre på en klogere og mere naturvenlig måde, så vi begrænser konsekvenserne af den stigende vandstand mest muligt, men samtidig passer på vores natur, biodiversitet og levende Gudenå – og ved at klimasikre klogt, kan vi endda på samme tid ikke bare passe på, men endda forbedre vores natur!

Derfor er det helt afgørende, at det bliver de naturvenlige løsninger fra Helhedsplan for Gudenåen der bliver anvendt i videst muligt omfang. I DN er vi trygge ved det store og velfunderede arbejde, der ligger bag Helhedsplanen, og som nu skal blive til en konkret handleplan i et tværkommunalt samarbejde. Men vi vil gerne understrege vigtigheden af, at naturen – for alles skyld – skal prioriteres i planen.

#### **Udnyt naturvenlige virkemidler maksimalt**

I stedet for at prioritere de naturskadelige lappeløsninger med bl.a. grødeskæring, foreslår DN Silkeborg, at vi lægger langt flere æg i den kurv, der hedder multifunktionel jordfordeling og vandparkering på lavbundslande langs åen.

Ved at omfordele landbrugsjord på en klog måde og lave aflastning af vand på lavbundslande, vil vi slå ikke bare to eller tre, men fire fluer med ét smæk. Vi værner mod oversvømmelser, vi dækker de allermest klimaskadelige jorder til med vand og stopper CO<sub>2</sub>-udslippet, vi skaber helt nye vådområder, som over tid vil blive til ny natur med fugle og fisk – og sidst forbedrer vi faktisk også det kommunale vandmiljø, fordi de nye vådområder vil aflaste for næringsstoffer.

De naturvenlige – eller naturfremmende – virkemidler kan ikke løse hele oversvømmelsesproblemet, men potentialerne er store, og de har så mange positive synergieffekter, at det ligger lige for at bruge dem i maksimalt omfang. De mest oversvømmelsesramte ejendomme beskyttes dog ifølge Helhedsplanen bedst lokalt med diger, terrænhævning eller i værste fald opkøb – det støtter DN også som en del af løsningen.

Derfor vil vi spørge borgmesterkandidaterne, om de vil give et håndtryk på at være visionære og bruge de gode naturløsninger i så høj grad som overhovedet muligt? Ja, det er elastisk – men vi har stor tillid til jer og tror på, at I også vil naturen det bedste og kan se nødvendigheden i, at vi tænker klogt og langsigtet, når det kommer til klimasikring – midt i en naturkrise.”

14. Som optakt til det kommende kommunalvalg arrangerede vi et Grønt tværpolitisk vælgermøde, som blev afholdt på Midtjyllands Avis med 56 deltagere.

26. Bestyrelsesmøde i Medborgerhuset.

#### November

5. Skovvandring i Kompedal Plantage med Naturstyrelsen, i forbindelse med udpegning af NNP.

9. Skovvandring i Sønderskoven med Naturstyrelsen, i forbindelse med udpegning af NNP.

20.-21. Repræsentantskabsmøde i Korsør.

23. Møde i Medborgerhuset med ad-hoc ressourcepersoner.

23. Bestyrelsesmøde i Medborgerhuset.

## December

### **2. Indsendelse af høringsbrev ang. skovrejsning ved Eriksborg.**

"Danmarks Naturfredningsforening Silkeborg støtter fuldt og helt Naturstyrelsens og Silkeborg Kommunes samarbejde om skovrejsning i Eriksborg som beskrevet i projektbeskrivelsen "Forslag til samarbejdsaftale om bynær og grundvandsbeskyttende skovrejsning".

Vi bakker fuldt og helt op om projektet og det gør vi, dels fordi skov er en vigtig naturtype, som vi har for lidt af i Danmark og dels fordi vi finder det vigtigt, at vores drikkevand beskyttes, så også kommende generationer kan glæde sig over adgang til rent drikkevand direkte fra hanen.

Endvidere syntes vi, at det er det rigtige sted at rejse skov. Først og fremmest fordi skoven vil beskytte vores drikkevand, men også fordi placeringen af skoven netop her vil give mange af Eriksborgs nuværende og kommende beboere nem adgang til natur. Og vi syntes, det er positivt, at Silkeborg Kommune gør noget for at leve op til kommunens målsætning om, at kommunens borgere skal have adgang til natur indenfor en afstand af maks. 500 meter fra deres bolig.

Vi ser det som vigtigt, at der ved etableringen af skoven fokuseres på naturen, så der over tid skabes en skov med et stort og alsidigt naturindhold. I den forbindelse glæder det os, at en række vigtige forudsætninger for at kunne opnå dette er tænkt ind i projektet. Det drejer sig om følgende elementer:

**Lysåben natur** hvor der lægges op til, at ca. 1/3 af arealet etableres som større lysåbne strøg, skovlysninger, søer og andre typer af lysåben natur.

**Vådområder** hvor overfladevandets naturlige hydrologi planlægges genetableret.

**Naturskov** der indebærer, at en del af skoven etableres ved naturlig tilgroning og overlades til fri succession.

Disse tiltag kan ikke stå alene, men de er vigtige elementer i bestræbelserne på at opnå en skov med et mangfoldigt og rigt dyre- og planteliv.

Vi har stor forståelse for, at det kan være en svær og tung beslutning at skulle sælge jord, man måske har dyrket gennem flere generationer, men vi står i en biodiversitetskrisen og håber derfor, at mange - meget gerne alle - berørte lodsejere bakker op om projektet og sælger den nødvendige jord.

Vi ser frem til realiseringen af dette ganske store skovrejsningsprojekt og deltager gerne i projektet med viden om lokale forhold og forslag til projektets gennemførelse."

10. Julefrokost hos Pernille.

## Januar

4. Bestyrelsesmøde virtuelt.

10. Møde med Mike Holch og Anna Kjærgaard fra Birchs ejendomme ang. Projekt Resen.

23. Det Plantebaserede Permakultur Landbrugsfællesskab på Sørkelvej. Vi mødtes med Dan og Dorte Fløjgaard som fortalte om deres visioner for stedet.

## Februar

1. Bestyrelsesmøde online.

### **11. Høringssvar ang. kommunens biodiversitetsplan.**

"Silkeborg Kommune har udarbejdet et forslag til en ny Biodiversitetspolitik.

Klima- og Miljøudvalget har d. 03.11.2021, Økonomiudvalget d. 23.11.2021 og Byrådet d. 29.11.2021 godkendt forslag til Biodiversitetspolitik for Silkeborg Kommune med henblik på offentlig høring i perioden 17. december 2021 til 11. februar 2022.

Formålet med Biodiversitetspolitikken er at sikre en rig og varieret natur i Silkeborg Kommune. I politikken er beskrevet hvordan Silkeborg Kommune på 9 forskellige fokusområder, vil gøre en indsats. For hver af de 9 fokusområder er der 3 underpunkter: Vi har, Vi vil og Vi arbejder for. På den måde kan man, for hvert fokusområde, se hvad der findes i kommunen, hvad Silkeborg Kommune har af visioner og ønsker, og hvad der konkret bliver arbejdet på.

Eksempel:

Fokusområde "Beskyttede, truede og sjældne arter"

- Vi har: "I Silkeborg Kommune er registreret 22 arter, som er beskyttet efter habitatdirektivets bilag IV, ligesom kommunen rummer ca. 270 fredede arter..."

- Vi vil: "Kortlægge forekomsten af beskyttede, truede og sjældne arter"

- Vi arbejder for: "at kortlægge forekomsten af beskyttede, truede og sjældne arter"

Gennemgående for alle fokusområder er, at Silkeborg Kommune ønsker at:

- Sikre den sjældne, sårbare og uerstattelige biodiversitet i kommunen
- Skabe mere plads til biodiversiteten i form af større og mere sammenhængende naturområder
- Skabe plads til mere vild natur og naturlige processer
- Formidle naturen, skabe medejerskab og inddrage befolkningen i indsatserne.

I DN Silkeborg er vi meget glade for, at Silkeborg Kommune har taget initiativ til en Biodiversitetspolitik. Politikken er nuanceret, fagligt velfunderet og rummer konkrete visioner for de enkelte fokusområder. I DN Silkeborg bakker vi fuldt ud op om Biodiversitetspolitikken fra Silkeborg Kommune og ser frem til at den bliver endeligt vedtaget"

### **11. Velkomstbrev til den nye kommunalbestyrelse.**

"Kære Helle Gade.

Rigtig godt nytår og stort tillykke med valget til kommunalbestyrelsen i Silkeborg kommune.

I Silkeborg afdelingen af Danmarks Naturfredningsforening (DN) glæder vi os til, at arbejde

sammen med dig de næste fire år. Vi har været glade for de møder vi har haft med borgmesteren og udvalgene i sidste byrådsperiode.

Vi er glade for, at Silkeborg kommune har sat biodiversiteten i højsædet. Vi håber på, at de næste 4 år vil vise vejen til en vildere artsrig natur, hvor vi- ikke kun i tale, men også i handling- gør en reel forskel for kommunens truede arter. Vi glæder os derfor også over kommunens deltagelse i konkurrencen om, at blive ”Danmarks vildeste kommune”. Vi vil gøre hvad vi kan for at give råd og gode ideer.

Vi er glade for, at Silkeborg kommune satser på at være CO2 neutral allerede i 2025, så kommunen kan blive et forbillede for alle husholdninger og erhverv.

Det grønne område er de senere år blevet vigtigere og vigtigere for befolkningen, mens det grønne, for alvor fik sit kommunalpolitiske gennembrud hos de lokale vælgere i 2021. Under kommunalvalget anså mindst hver tredje vælger natur, miljø og klima som et af de tre vigtigste områder, som kommunalpolitikerne skal tage sig af – en historisk høj prioritering af den grønne dagsorden under et kommunalvalg. Borgerne er med – bolden ligger hos dig og resten af byrådet. DN kan bidrage med solid viden om natur- og miljøforhold i kommunen, og vi kan bidrage med løsninger på nogle af vores udfordringer med at forbedre natur, miljø og klima, samt på at skabe mere plads til naturen. Vi håber på, at du vil tage os med på råd – og gerne allerede i startfasen, når der skal udvikles politikker, planer og løsninger.

Vi står på et stærkt fagligt grundlag og ønsker at bidrage til gode, grønne og langsigtede løsninger. Vi ønsker konstruktiv dialog og er vant til at samarbejde bredt – men står selvfølgelig vagt om naturen, når det gælder. Vi har gennem årene haft et godt samarbejde med Silkeborg kommune, og vi vil også meget gerne dele vores viden med dig og måske bidrage med nye perspektiver på aktuelle og mere langsigtede sager.

Fra vores arrangementer og ture ved vi, at naturen i Silkeborg kommune betyder rigtig meget for rigtig mange borgere. Du er naturligvis også meget velkommen til vores arrangementer og ture!

I forbindelse med vores grønne valgmøde på Midtjyllands avis, satte vi fokus på en række mærkesager, som fik god respons og opbakning – vi håber, at vi kan samarbejde om disse og forhåbentlig realisere dem til gavn for vores kommune og natur.

Vi håber du har lyst til at være i løbende kontakt med os – og ikke mindst, at du har lyst til at mødes inden længe, så vi kan lære hinanden bedre at kende og indlede en god dialog og et godt

samarbejde.”

## Marts

1. Bestyrelsesmøde online.

### 13. Arrangement

#### Insekternes Gran Cru.

Vi havde en rigtig god tur. Vi så tre forskellige vandløb og der blev fundet spændende dyr, pragt vandnymfe, slørvinger i alle stadier, og en enkelt sjældent observeret ærtemusling der skulle i registres. Flot fremmøde og isboden på halvvejen gav energi og godt humør til sidste etape. Turen var arrangeret af bestyrelsessuppleant Peter Nymann Eriksen i samarbejde med Akva Kim, som skriver følgende:

”I går havde jeg den fornøjelse at afholde en vandløbsdag med jer!

Det var vidunderligt at se hvor mange af jer, som dukkede op og var så interesseret i de små vandløbsdyr.

Det var rart at se mange velkendte ansigter og endda mange nye.

Vi fik set en del og endda et par sjældenheder ind imellem. Af de slørvinger som vi nu fandt, stødte vi på askeslørvinger (Nemoura) og Tidlig pragtslørvinge (Isoperla difformis). Udover dem, så vi også meget andet, og vi stødte endda på den sjældne vårflue Ithytrichia lamellaris, som er ufattelig lille og dertil også ret sjælden. Vi fik også hilst på Stor Majflue (Ephemera danica) og mange af de vårfluer (Formodentlig Halesus), som sad langs siden af å-løbet.

Da vi nærmede os byen fik vi dog set lidt andet. Her stødte vi på vandløbets grønne tiger (Rhyacophila), og dertil fik vi også set nogle flere fiskedøgnfluer (Baetidae) - Potentielt to arter. Et andet lidt usædvanligt fund var Stor ærtemusling (Pisidium amnicum), som jeg ikke havde regnet med at se. Så selv jeg kan blive overrasket lidt af og til 😊

Jeg håber, at jeg igen kan få lov til at holde en tur magen til denne igen. Jeg lærte en del, og det var dejligt at få snakket med jer! Tusind tak fordi, at I havde lyst til at komme og lytte. Det værdsætter jeg utrolig meget 🌞” Akva Kim”

14. Møde med skovejer ang. skovprojekt.

### 19. Natur-tur.

#### Fredningen Dalene i Resenbro

Dybe slugter skærer sig ned i det højt liggende moræneplateau og er naturlige adgangsveje til Gudenåens brede ådal. Lise Balle, der har sommerhus i området, fortalte om områdets historie og viste rundt.

Fredningen er gennemført for at bevare landskabet mod veje og bebyggelse. Mange mødte frem til turen som var arrangeret af bestyrelsesmedlem Ingolf Gribsholt.

### 23. Brev til Klima- og Miljøudvalget

#### Angående ændringer i retningslinjer for anlæg i søer og vandløb

”Danmarks Naturfredningsforening, DN Silkeborg, anerkender med tilfredshed, at der er udarbejdet et ændringsforslag til tidligere gældende retningslinjer. Derudover anerkender vi, det nu synlige holdningsskifte fra udvalget, og her specielt formandens velmente opfordring til dialog.

Inden for den seneste måned har der været flere sager, hvor Silkeborg Kommune har udstedt påbud om, at reducere bådebroer og/eller fjerne fortøjningspæle.

Kommunen blev opmærksom på nogle af sagerne i forbindelse med behandlingen af ansøgninger fra nabomatrikler. Det var således tilfældigt, at ulovlighederne blev opdaget.

Vi er derfor bekymrede for, at disse sager kun er "toppen af isbjerget" og opfordrer Silkeborg Kommune til mere systematisk at undersøge, i hvilket omfang reglerne for bådebroer og fortøjningspæle overholdes.

Vedrørende "private Marinaer" og det dokumenterbare signifikante øgede antal både i søerne, er det jo interessant, at det ikke alene er os i DN Silkeborg der tænker, at flere store og små både -alt andet lige- vil forstyrre livet i og omkring søerne. Bla. højt støjniveau er dokumenteret at være skadelig for fugle og dyreliv.

Tak for opstramning af regler på bla. længder på både og bådebroer, samt max antal af både pr. bådebro. (Udlejning af bådepladser synes at være blevet tiltagende, og kan med denne formulering holdes i ave.)

Vi vil opfordre til, at der udarbejdes en samlet vurdering af, hvordan de mange og tiltagende aktiviteter på søerne påvirker naturen og miljøet. Den økologiske tilstand er ikke god, og vi kan være bekymret for, at fx flere og større bådebroer og både -og deraf øget aktivitet- kan have en negativ akkumulerende indvirkning på flora, fauna og miljø, i og omkring søerne. Danmark er som bekendt forpligtet til, at opnå god økologisk tilstand, jf. EU's vandrammedirektiv.

Hele udvalget har allerede fået en personlig velkomsthilsen fra os, men vi vil gerne endnu engang opfordre til, at vi sammen kan videreføre de gode dialogmøder, som der har været skik for i en årrække."

#### April

5. Udvidelsesfest på Aqua. Borgmester Helle Gade klipper snoren og åbner det nye område.

5. Bestyrelsesmøde i Medborgerhuset

23.-24. Repræsentantskabsmøde i Rebild bakker

#### Maj

2. Kort dialogmøde med det nye klima- og miljøudvalg.

3. Bestyrelsesmøde hos Ingolf

7. Klimamøde på regionsplan i Medborgerhuset i Silkeborg

15. Intern DN-tur til Harrild hede i NNP-regi.

Diverse møder i løbet af måneden vedrørende den verserende fredningssag i Sejs-Svejbæk

#### Juni

7. Bestyrelsesmøde i Kompedal Plantage

#### **Høringssvar ang. indgreb i "Fredning af dalene ved Resenbro"**

"Til Fredningsnævnet for Midtjylland, østlig del  
v/ Formanden Retspræsident Martin Møller-Heuer  
Retten i Randers

## **Vedr.: Ansøgning om godkendelse af vejprojekt for udbygning af Ring 3 ved Hårup, Fredning af dalene ved Resenbro i Silkeborg Kommune**

DN Silkeborg skal indledningsvis beklage vores manglende deltagelse – der var gået rod i den interne koordinering. Tak for muligheden for bemærkninger.

DN Silkeborg har følgende bemærkninger til Silkeborg Kommunes ansøgning.

### **Punkt 1 - cykelsti:**

For at en cykelsti kan etableres i overensstemmelserne med fredningsbestemmelserne skal den påvirke fredningen mindst muligt. Enkeltrettede cykelstier i hver side af vejen, vil ud fra DN's klare vurdering medføre en markant og negativ forandring af slugten Dybdalen, og dermed af de landskabelige værdier, som fredningen jo netop skal beskytte.

Vi anbefaler derfor en løsning med en dobbeltrettet cykelsti, evt. lidt inde i fredningen.

Det er vores vurdering, at en dobbeltrettet cykelsti langt bedre vil kunne tilpasses landskabet, hvorved der tages større hensyn til natur og landskab. Vi foreslår, at den placeres på vestsiden af Dybdalen og Hårupvej, jf. skitseret eksempel i vedhæftede bilag 1. Hvor cykelstien præcist kan placeres, bør bero på en konkret vurdering, som DN-Silkeborg meget gerne vil bidrage til at fastlægge i samarbejde med kommunen. En dobbeltrettet cykelsti vil kunne kobles sammen med banestien ved Resenbro og Borgdalsvej-cykelstien i den anden ende, der begge er dobbeltrettede. Det vil give et ensartet cykelstisystem fra Silkeborg til Resenbro og så videre til Sejs-Svejbæk via Dybdalen og Hårupvej. Det er vores vurdering, at en cykelsti der tilpasses landskabet vil give en bedre landskabs- og naturoplevelse, helt i tråd med fredningens formål og ånd.

På vestsiden er der ingen sideveje, og kun få boliger. Adgangsveje til dem er med begrænset trafik. Generelt vil en enkeltrettet cykelsti på østsiden skulle passere flere udkørsler fra boligområder og veje, hvorimod en dobbeltrettet cykelsti på vestsiden ikke bør give anledning til øgede problemer med trafiksikkerheden. Os bekendt er dobbeltrettede cykelstier udfordret, hvis der er mange sideveje, som de passerer forbi. Dette er som nævnt ikke tilfældet her. Alt andet lige, vil en dobbeltrettet cykelsti udgøre en væsentlig opgradering af trafiksikkerheden.

### **Punkt 2 og 3 – vejændringer og rundkørsel:**

Det er DN Silkeborgs klare vurdering, at Silkeborg kommunes ønsker til vejændringer der griber ind i fredningen, ikke er forenelig med fredningen, jf. § 6 stk. 3: "Der må ikke etableres nye veje i fredningsområdet. Eksisterende veje må ikke udvides eller forlænges."

Ønskerne fra Silkeborg kommune bør derfor afvises."

## **22. Natur-tur**

### **Fra dyrket mark til vild natur.**

Hvad sker der, når man stopper landbrugsdriften og giver naturen plads til at komme tilbage. Vi oplevede det forandrede landskab og hørte lodsejerne og biolog Kristoffer Jørgensen fra Silkeborg Kommune fortælle om projektet og naturen i området.

Projektområdet dækker ca. 20 hektar, hvoraf 6 hektar er tidligere konventionelt dyrket majsmark. Resten er blandet skov, mose og græsland. Sidste høst på majsmarken var i 2019. I dag er hele området udlagt til vild natur.

Projektet er blevet til på privat initiativ med vejledning fra Peder Størup og støtte fra Den Danske Naturfond.

Området er en del af Den Danske Naturfonds projekt: Mere natur og biodiversitet ved Skellerup-Linådal.

Arrangementet var organiseret af bestyrelsessuppleant Peter Nymann Eriksen som er passioneret biodiversitetsentusiast. Turen var et tilløbsstykke.

### **23. Vandværkstur**

Fredag d. 23. juni mødtes vi til en omvisning af Vandværket i Hvinningdal.

Vandværket producerer ca. 1,9 mio. m<sup>3</sup> drikkevand om året.

Driftsleder Karl-Ejner gav 5 deltagende medlemmer en grundig indføring om grundvandets oprindelse og de specielle forhold i Midtjylland for grundvand. Der blev fortalt om beskyttelse af indvindingsområdet, og generelt om forekomsten af pesticider og fluorstoffer i vand generelt og specifikt for Silkeborg. Vi blev vist rundt i området ved kildepladsen langs indvindingsboringerne til vandværket, smagte på vand direkte fra en boring, og fik en tur rundt på værket. Vi glædede os over besøget og især at vandværket er aktivt i gang med den grønne omstilling med vilde områder på værket og har en konstruktiv dialog med naboer om at holde området pesticidfrit. Turleder var bestyrelsesmedlem Maibritt Mardahl.

### **30. Tur til Søholt renseanlæg**

Fredag d. 30. juni mødtes vi igen i temaet vand, på Søholt renseanlæg.

Her fik vi en grund indføring i hvordan renseanlæg er bygget op og hvor rent det bliver inden det ledes ud i søen. Spildevandsoperatør Ivan viste 15 medlemmer rundt og hvilken betydning tilvæksten i befolkningen har haft for renseanlæggets kapacitet blev diskuteret kort, herunder særligt hvilke konsekvenser det praktisk vil få at flytte Søholt renseanlæg til Grauballe kontra at beholde, og udvide det, hvor det er i dag. Siden vores besøg er der blevet taget en kommunal beslutning om at beholde renseanlægget hvor det er i dag. Turleder var bestyrelsesmedlem Maibritt Mardahl.

### Juli.

### **3. Sommerfugletur.**

Vi var så heldige at kunne tilbyde et søndagsarrangement med sommerfugle og familier i centrum, i et fantastisk lille natur-hotspot nær Silkeborg. En grusgrav og sommerfugle lyder måske ikke som en naturlig kombination, men det vrimer faktisk med sommerfugle i den nedlagte grusgrav i Resendal. Vi inviterede hele familien med på sommerfugle-jagt – samtidig lærte vi om de flyvende insekter. Til børnene havde vi også et bingoark med flotte dyr, som kunne findes i området. Der var 30 deltagere. Turen var arrangeret af biolog Emil Juncker Thøgersen, der er ad hoc tilknyttet i DN Silkeborg

### August.

23. Bestyrelsesmøde i Medborgerhuset.

### September.

### **11. Naturen hvor du bor.**

Tur i Hvinningdal skov arrangeret af bestyrelsesmedlem Ingolf Gribsholt.

24. Årsmøde jf. vedtægterne og svampetur m. Susan Orvokki Eskildsen og Pernille Ingemann som turledere.

Udover ovennævnte emner i årsrapporteringen deltager vi i:

- 3-4 samrådsmøder om året
- møder i Det Grønne Råd
- Fredningsbesigtigelser med Fredningsnævnet
- diverse partnerskaber
- diverse netværk. Netværk som er meget berigende og i øvrigt tilgængelige for alle medlemmer af DN
- DNs mærkesag i 2022 "Mere plads til naturen"

Vi har tilmeldt os i et pilotprojekt med titlen den gode afdeling. Første møde afholdes i oktober.

Årets vel nok mest omdiskuterede emne er regeringens beslutning om udpegnen af Naturnationalparker (NNP) i Danmark. I Silkeborg kommune er Kompedal Plantage blevet udpeget og, med Naturstyrelsen som tovholder, deltager vi i følgegruppen med et personligt valgt medlem.

Som det fremgår af følgende 3 læserbreve deltager vi aktivt i debatten

### Naturnationalparker skal hjælpe vores trængte natur tilbage på fode igen

"Når man læser i debatten, kan man hurtigt få et meget dramatisk billede af de kommende naturnationalparker. Og derfor synes vi, at vi bør genkalde os, hvad det grundlæggende formål med naturnationalparkerne egentlig er.

Vores natur i Danmark er så trængt, at vi i dag oplever en reel naturkrise – den såkaldte biodiversitetskrise. 60 procent af vores areal udgøres af landbrug, mens byer, infrastruktur osv. også fylder godt i landskabet. Naturen og dyrenes levesteder fylder derfor i dag forsvindende lidt og er splittet i fragmenter. Mange bestande bliver mindre og mindre, mens en lang række dyre- og plantearter er i fare for decideret at uddø. Dét er dramatisk.

Mens udviklingen er stærkt bekymrende, er det glædeligt, at vi kender løsningen, som tilmed er ganske simpel og udramatisk: Naturen har brug for mere plads. Og det er det, naturnationalparkerne imødekommer. Selvom det kun drejer sig om få procent af Danmarks areal, udlægger man nu, for første gang nogensinde, store sammenhængende naturområder, hvor naturen får lov at være natur, og hvor biodiversiteten får lov at tilbageerobre noget balance og yde et positivt, grønt bidrag til Danmarks ellers sorte naturregnskab.

Det er det udgangspunkt, vi virkelig skal huske på.

Selvom vi måske ikke lægger mærke til det i det daglige, så er naturen i krise, og det er bydende nødvendigt, at vi gør noget. Det gør naturnationalparkerne.

Ifølge forskningen er det en central del af naturens balance og biodiversitetens dominoeffekt, at store pattedyr – fx heste og kvæg – lever i områderne. Her kommer de til at spise af planter, træer og buske, og skaber lys og liv for mere sarte planter og blomster. De roder i græsset, gnubber sig på barken og skaber dynamik og rod- rigtig natur- til glæde for en masse andre arter. I naturnationalparkerne vil dyrene skabe noget, der minder om den naturlige dynamik, som de også var med til at skabe som frie dyr, før vores samfund blev så udviklet, som det er i dag.

Dyrene skal blive i de områder hvor de skal gøre allermest gavn. Derfor er der brug for et ydre hegn, og det er der nogle, der bekymrer sig om. Vi kan godt forstå, at man ikke synes, at hegn er en smuk tilføjelse

til naturen, men vi mener samtidig, at debatten om hegn er unødigt dramatisk. Langt de fleste steder bliver der tale om helt almindelige kreaturhegn med 2-3 tråde, som vi kender det i forvejen fra marker og enge. Områderne bliver så store, at hegnet kommer til at fylde meget lidt i det store billede – og så bliver der også fri passage ind og ud for både mennesker og skovens dyr, akkurat som vi kender det i dag! Vi synes også vi skal huske på, at hele pointen med disse områder er, at vi skal hjælpe naturen til at komme mere i balance – og skal et enkelt hegn virkelig stå i vejen for den opløftende, grønne ambition? Nogle bekymrer sig også for dyrenes ve og vel, og det er glædeligt, for vi skal ikke gå på kompromis med velfærden for vores dyr. Men dyrevelfærdsloven gælder også i naturnationalparkerne, og myndighederne har pligt til at føre tilsyn. Skulle fx fødegrundlaget svigte i en periode, har myndighederne pligt til at gribe ind og sikre dyrenes trivsel. Det er de praktiske forhold, som selvfølgelig skal være i orden. Men også her synes vi, vi bør finde det større perspektiv frem.

Tænk, at vi kan give en masse dyr et frit liv på store arealer i ægte natur, hvor de kan udfolde sig, som de er skabt til.

Med naturnationalparkerne giver vi naturen lidt plads tilbage og sætter en kile ind for at bremse tabet af biodiversitet. Det er bydende nødvendigt og burde have været en bunden opgave for politikere i årtier – men selvom vi er sent ude, så giver det mig håb for naturen og fremtidige generationer, at der faktisk bliver handlet nu.”

### **Naturen er i krise – nu giver vi den lidt plads til at komme sig**

Selvom de fleste af os måske ikke lægger mærke til det i hverdagen, så er Danmarks natur i krise – og det er bydende nødvendigt, at vi gør noget ved det.

Det er det udgangspunkt, vi bliver nødt til at huske på, når vi taler naturnationalparker.

Vores natur er trængt op i en krog. Dyrenes levesteder fylder i dag forsvindende lidt, fordi vi med tiden har overladt pladsen til andre formål. 60 procent af vores areal er landbrug – læg dertil byer, infrastruktur mv. Det betyder konkret, at en lang række arter i dag er i fare for at uddø.

Det er bekymrende, men heldigvis kender vi løsningen: Vi skal give lidt plads tilbage. Og det er det, naturnationalparkerne gør. Selvom det kun drejer sig om få procent af Danmarks areal, udlægger man nu, for første gang, store sammenhængende områder, hvor natur får lov at være natur, og hvor biodiversiteten får lov at blomstre.

Ifølge forskningen er det en central del af naturens balance, at græssere som fx heste og kvæg lever i områderne. Her vil de spise af træer og buske og skabe lys og liv til gavn for sarte planter og blomster. De vil rode i græsset, gnubbe sig på barken og skabe dynamik og levesteder for andre arter.

Dyrene skal blive i områderne, hvor de gør mest gavn og skal heller ikke ende på veje eller marker.

Derfor er der brug for et ydre hegn, som har skabt noget bekymring. Men lad os huske på, at der langt de fleste steder er tale om almindelige hegn med et par tråde, som vi kender dem i forvejen fra marker og enge med græssere. Områderne bliver samtidig så store, at hegnet kommer til at fylde meget lidt i det store perspektiv, mens masser af eksisterende hegn fjernes. Og så bliver der også fri passage for både mennesker og skovens dyr.

Vi synes også, vi skal huske på, at det grundlæggende formål er, at vi skal hjælpe naturen tilbage i balance – og skal et enkelt hegn virkelig stå i vejen for den nødvendige og opløftende ambition?

Nogle bekymrer sig også for dyrevelfærd. Her er det vigtigt at slå fast, at dyrevelfærdsloven også gælder i disse områder – myndighederne har pligt til at føre tilsyn og sikre dyrenes velfærd. Det skal selvfølgelig være i orden. Men når det er sagt, så ser vi også på græsserne fra en anden vinkel: Vi er overbevist om, at disse dyr får fantastiske dyreliv. De kommer til at boltre sig i ægte natur og udfolde sig over store vidder.

Naturnationalparkerne giver lidt plads tilbage til naturen og bremser naturkrisen – og som bonus får vi nogle uforglemmelige naturoplevelser. Vi glæder os.

## Naturnationalparkerne skal hjælpe vores kriseramte natur – og selvfølgelig skal dyrene trives

”Steen Vindum kommer i et indlæg her i MJA med en række påstande om de kommende naturnationalparker (NNP), som kalder på nuancer.

Vindum skriver, at dyrene ikke vil få et ordentligt tilsyn – og nævner også som en kritik, at dyrene ikke fodres.

For det første er formålet med NNP, at dyrene selv skal leve i og af naturen. Det er uproblematisk, naturligt og noget man i forvejen gør mange steder.

NNP skal hjælpe med at sikre en naturlig afgræsning i vores værdifulde naturområder fordelt over hele året. Og med en naturlig mængde græssere, så der er faktisk masser af mad.

Hegnene omkring NNP har til formål, at give mulighed for bestande i naturlig størrelse inde i områderne. Ikke at udsulte dyrene, som det ind imellem lyder i debatten. Det ville være ulovligt at lade dyrene lide, herunder af sult. Og skulle der fx komme en hård vinter med mindre mad, skal myndighederne gribe ind og sikre, at der er mad nok – enten ved at tage nogle dyr ud eller ved at tilskudsfeede. Det bliver naturligvis fulgt tæt.

For det andet: Hvordan ved Vindum, at dyrene ikke får et ordentligt tilsyn? NNP eksisterer jo ikke endnu, og de planer, som Fødevareministeriet skal udfærdige for hvert enkelt NNP i forhold til bl.a. at sikre det rette tilsyn, er heller ikke fastsat endnu.

Det vi til gengæld ved er, at NNP skal overholde dyrevelfærdsloven og sikre dyrenes ve og vel. Der tales meget om, at der er lavet en dispensation i dyrevelfærdsloven i forhold til NNP som drejer sig om, at man ikke behøver tilse dyrene på individniveau, men på bestandsniveau, fordi dyrene kommer til at leve vildere og ikke som husdyr. Men det betyder ikke, at man ikke kan sikre et godt og dækkende tilsyn. Det hele følges og monitoreres løbende. Det er altså efter vores opfattelse slet ikke så dramatisk.

Vindum skriver i forlængelse, at NNP ikke tager hensyn til dyrenes trivsel. Det er noget af en påstand! For ud over det praktiske i, at dyrenes trivsel selvfølgelig skal sørges for jf. loven, så undrer vi os altså over, at man taler om manglende trivsel hos lige præcis de få dyr under hegn i Danmark, som faktisk får lov at leve frit og vildt - hvis ikke det er dyrevelfærd, hvad er så? Er det ikke det, som kampen for dyrevelfærd faktisk sigter mod? Vi undrer os over proportionerne. Hvorfor kaste sin dyrevelfærds-politiske energi ind her, hvor dyrene netop får et naturligt dyreliv med selvbestemmelse og frihed over enorme vidder? I stedet for fx at kaste energien over de tusindvis af smågrise, der hver eneste dag mister livet i vores landbrug?”

Vi har store forventninger til projektet og ser med stor glæde frem til at følge udviklingen i de kommende naturnationalparker!

Inden jeg slutter beretningen om året mangeartede opgaver- som medlem af Danmarks skønneste og største grønne organisation-vil jeg takke alle vores medlemmer for opbakningen til foreningen. Jeres personlige gøremål til gavn for naturen, klimaet og miljøet er SÅ vigtige i den store fælles opgave, som vi alle må påtage os, for at sikre kloden til fremtidens generationer.

Tak til ad hoc ressourcepersoner og bestyrelsen for indsatsen i det forgangne år.

På vegne af DN Silkeborg

Formand Pernille Ingemann.